

βράσω νὰ φάμε τὸ μεσημέρι. Συνών. γυφτολάχανο. 14) Τὸ γνωστὸν παιγνιόχαρτον ἄσσοις μπάστούνι, ὡς ἔχον χρώμα μέλαν Κρήτ. : "Ἄσσοις γύφτος. 15) Περόνη φαγητοῦ, αἰχμηρὰ κατὰ τὸ ὀπίσθιον ἄκρον αὐτῆς Στερελλ. (Ἰτέα): Φέρ' τοῦ γύφτου νὰ βγάλουν τοῦ μιδούλ'. 16) Θηλ., ὑδροπέπων ἐπιμήκους σχήματος, ἐκ τοῦ μελανοῦ χρώματος τοῦ φλοιοῦ αὐτοῦ Θεσσ.

Β) Μεταφ. 1) Ὁ μελαψός, ὁ δυσειδής Εὐβ. (Αἰδηψ. Βρύς. Κουρ. Στρόπον.) Ἡπ. (Ζαγόρ.) Μακεδ. (Βογατσ. Κοζ. Νιγρίτ.) Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Πελοπ. (Τριφυλ.) κ.ά.: Πηγες κ' ἐδάλεξες μιὰ γυναῖκα γύφτισσα Τριφυλ. Μαύρισεσ σὰ γιούφτους Κοζ. "Αἰντε, ρε γύφτο, ποὺ μοῦ κάνεις τὸν ἄμορφο! Τριφυλ. "Όταν σὶ πῆρα, ἦσαν ἄσπρη σὰν τοῦ γάλα κὶ κόκκινη σὰν τοῦ μῆλου· τώρα γίν'κεις μιὰ γιούφτ'σσα καρτσιαβέλου (= κατσιαβέλα, γύφτισσα) Βογατσ.) || Ἄσμ.

Δὲν σὶ πηγαῖνον, νύφη μου, ἀντρέπουμ' ἀπ' τοὺν κόσμον, σὶ πῆρα σὰν τὴν πέρδικα κὶ γίν'κεις σὰν τὴ γιούφτ'σσα Νιγρίτ. Συνών. γυφτοσάκκουλο. 2) Ὁ ρυπαρὸς ὁ ἀκατάστατος πολλαχ. : Εἶναι γύφτοι, ποτέ τους δὲν πλένονται. Ὁ γύφτος ἀπὸ τσιγγουνιὰ δὲν πλένεται καὶ βρωμοκοπάει κοιν. Σπίτι γύφτων ἔχουν, σοῦ λέω, πάνω 'ς στίς καρέκλες βρῖσκεῖς τὰ παπούτσια. Εἶναι γύφτος 'ς τὴ φάτσα, γύφτος καὶ 'ς τὸ σπίτι του κοιν. 3) Ὁ εὐτελής Εὐβ. (Βρύς.) Μακεδ. (Βλάστ. Βόιον κ.ά.) Παξ. Πελοπ. (Ἀρκαδ. Λακων. Τριφυλ.) Σκιάθ.: Ὁ Θεὸς νὰ σὲ φυλάῃ ἀπὸ τέτοιους γύφτους Βρύς. Αὐτὸς, καημέν', εἶναι γύφτος Τριφυλ. Σ'χωρέθηκε ἡ κυρὰ Μαοῦτα· νιτερεσάδα τόσο πολὺ, γύφτισσα, Θεὸς σ'χωρέσ' τηνε (νιτερεσάδα = πολυάσχολος μὲ δοσοληψίας) Σκιάθ. Γύφτισσα, γκερμίσουν ἀπὸ μπροστά μου! Λακων. 4) Ὁ φιλάργυρος, ὁ γλίσχρος πολλαχ. : Ἀπὸ ἓνα γύφτο ἀπάντεχες φ'λιές; (φ'λιές=φιλοδωρήματα) Σκυρ. Τί νὰ βγάλῃς ἀπὸ ἓνα γύφτον ἄνθρωπο, ποὺ δὲν πίνει οὔτε ἓνα καφέ; Νάξ. (Γαλανᾶδ.) Μ' αὐτοὺν τοῦ γύφτου πῆις νὰ κάμ'ς ἀλισ'βιρίσ' (=δοσοληψίας) Εὐβ. (Στρόπον.) || Παροιμ. φρ. "Επλυν' οὐ γύφτους τοῦ βρακί τ' (ἐπὶ ἀσημάντου ποσότητος) Στερελλ. (Παρνασσ.) || Παροιμ. Νὰ κάναν οὐλές οἱ μέλισσες μέλι, θά' τρωγαν κ' οἱ γυφταῖοι μὲ τὸ κοντάλι (διὰ τὴν ἀφθονίαν θά' ἦτο προσιτὸν καὶ εἰς τοὺς φιλαργύρους) Μακεδ. (Θεσσαλον.) 5) Ὁ δειλὸς πολλαχ. : Τρέμει ἀπὸ τὸ φόβο του ὁ γύφτος Εὐβ. (Κουρ.) Εἶναι γιούφτους (= δειλὸς) Μακεδ. (Βέρ.) || Παροιμ. Ὁ γύφτος ταμπούρι δὲ βαστάει Ν. Πολίτ., Παροιμ. 4, 275.

Ἡ λ. ὑπὸ τύπ. Γύφτισσα καὶ ὡς ὄν. κυνὸς ἔχοντος τρίχωμα μελανὸν Πελοπ. (Κλειτορ.)

γυφτοσάγανο τό, ἐνιαχ. γυφτουσάγανου Στερελλ. (Φθιώτ.)

Ἐκ τῶν οὐς. γύφτος καὶ σαγάρι.

Ὁ ἄνθρωπος ὁ ζῶν παρασιτικῶς εἰς βάρος τῶν ἄλλων ἐνθ' ἄν. : 'Σ τοὺν κόρακα νὰ πάῃ τοῦ γυφτουσάγανου σὰ πέρα! Στερελλ. (Φθιώτ.)

γυφτοσάκκουλο τό, Πελοπ. (Παιδεμέν.)

Ἐκ τῶν οὐς. γύφτος καὶ σακκούλι.

Μεταφ., ὁ μελαψός, ὁ δυσειδής : Μᾶς ἦρθε καὶ κεῖνο τὸ γυφτοσάκκουλο ὁ Τσευᾶς τοῦ Καλόερον (Τσευᾶς = Παρρασκευᾶς). Συνών. γύφτος Β1.

γυφτοσειριά ἡ, Πελοπ. (Κορινθ. Τριφυλ.) γυφτουσειριά Εὐβ. (Στρόπον.)

Ἐκ τῶν οὐς. γύφτος καὶ σειριά.

1) Ἡ γενεὰ γύφτων ἐνθ' ἄν. β) Γενεὰ χωρικῶν συμπεριφερομένων ὡς γύφτων Εὐβ. (Στρόπον.) Πελοπ. (Κορινθ.) : Ἀπὸ τέτεια γυφτουσειριά τί περιμέν'ς; Στρόπον. 2) Μεταφ., ὁ ταπεινὸς καταγωγῆς Πελοπ. (Τριφυλ.) : Αὐτὸς δὲν εἶναι ἀπὸ οἰκογένεια, εἶναι γυφτοσειριά.

γυφτοσέλινο τό, ἐνιαχ. γυφτουσέλινο Στερελλ. (Αἰτωλ.)

Ἐκ τῶν οὐς. γύφτος καὶ σέλινο.

Τὸ φυτὸν Σμύρνιον τὸ μελανοσέλινο (Smyrnium olustrum) τῆς οἴκας. τῶν Σκιαδοφόρων (Umbelliferae), τὸ ἀρχ. ἱπποσέλινο ἐνθ' ἄν. Συνών. ἀγριοσέλινο 1γ, ἀγριόσμουρνο, καρδόρι, μαυροσέλινο, νεροσέλινο, πικροσταφίδα, σκυλλοσέλινο, σμουρνεά.

γυφτοσέρνω Πελοπ. (Κορινθ.) γυφτουσέρνω Πελοπ. (Γελίν.)

Ἐκ τοῦ οὐς. γύφτος καὶ τοῦ ρ. σέρνω.

Κατάγομαι ἐκ γύφτων ἐνθ' ἄν. β) Ἐλκω εὐτελῇ τὴν καταγωγὴν Κορινθ. : Τί περιμένεις ἀπ' αὐτόν; γυφτοσέρνει.

γυφτοσκέπαρνο τό, ἐνιαχ. γυφτουσκέπαρνον Μακεδ. (Λαγκαδ.) γυφτοσκέπαρνο Σκυρ.

Ἐκ τῶν οὐς. γύφτος καὶ σκεπάρι.

Εἰρωνικῶς, ὁ ἐπιδεικτικὸς ἐνθ' ἄν. Πβ. τὴν παροιμ. Καμαρώνει σὰ γύφτικο σκεπάρι. Συνών. πατερίτσα τοῦ δεσπότη, χρυσόψαρο.

γυφτόσκυλλο τό, ἐνιαχ. γυφτόσκυλλον Στερελλ. (Κολάκ. κ.ά.) γυφτόσκυλλον Εὐβ. (Ἄκρ. Στρόπον. κ.ά.)

Ἐκ τῶν οὐς. γύφτος καὶ σκυλλί.

1) Ὁ κύων, ὁ ἀνῆκων εἰς γύφτον, ὁ πειναλέος καὶ καχεκτικὸς κύων ἐνιαχ. : Γιόμισι οὐ τόπους τσαντίρια κὶ δὲ βουδουβουλάμι 'πού τ'ς γύφτ'σις κὶ τὰ γυφτόσ'λλα (βουδουβουλάμι = μένομεν ἥσυχαι) Εὐβ. (Ἄκρ.) || Ποίημ.

Σᾶς ἀκολουθοῦν οὐρλιάζοντας τὰ τετραμάτικά σας γυφτόσκυλλα τῆς Ἀφρικῆς καὶ μερωτὰ θεριά σας Σ. Σκίπ., Τσιγγανόθ., 75. 2) Μεταφ., ὁ ὀκνηρὸς, ὁ ἀτημέλητος καὶ ἀσκόπως περιφερόμενος Εὐβ. (Ἄκρ.) : "Εἴ' καταντήσ' ἓνα γυφτόσ'λλου, ὅπ' θελ'ς τοὺν βρῖσθ'ς, ἐξὸν 'πού τὴ δ'λεῖα. β) Ὁ ἄπληστος ὡς ὁ κύων καὶ μάλιστα τῶν γύφτων Εὐβ. (Στρόπον.)

γυφτοσόι τό, ἐνιαχ. γυφτουσόι Ἡπ. (Κουκούλ.) κ.ά. γυφτόσογο Πελοπ. (Γαργαλ. Γελίν. Κοπαν. Κορινθ. Τριφυλ.)— Α. Τραυλαντ., Ν. Ἑστ. 20 (1936), 1280 γυφτόσουγου Στερελλ. (Φθιώτ. Φωκ.) κ.ά. γυφτόσουου Στερελλ. (Αἰτωλ. Ἀκρηναν. κ.ά.)

Ἐκ τῶν οὐς. γύφτος καὶ σόι.

1) Γένος Ἀθιγγάνων ἐνθ' ἄν. : Δέν' τάχα εἶνι ἀπὸν γυφτουσόι οὐ γαμπρός τ'ς Κατσούρυνας Ἡπ. (Κουκούλ.) Τὸν ἐπῆρε αὐτὸ τὸ γυφτόσογο ποὺ κουβαλήθηκε ἀπὸ χθές τὸ βράδυ Α. Τραυλαντ., ἐνθ' ἄν. 2) Οἰκογένεια σιδηρουργῶν Πελοπ. (Χώρα Τριφυλ.) κ.ά. 3) Μεταφ., γένος ἀνθρώπων μελαψῶν Πελοπ. (Γελίν. Κορινθ.) β) Γένος ἀνθρώπων εὐτελῶν καὶ φαύλων Πελοπ. (Γαργαλ. Κορινθ. Χώρα Τριφυλ.) Στερελλ. : Μωρέ, αὐτὴ ἡ γυναῖκα, ποὺ λές νὰ πάρῃς, εἶναι γυφτόσογο Χώρα Τριφυλ. Φτοῦνο φτοῦ τὸ γυφτόσογο

